

STORTINGET

Representantforslag 4 S

(2026–2027)

fra stortingsrepresentantene Hans Edvard Askjer, Ida Lindtveit Røse og
Jørgen H. Kristiansen

Dokument 8:4 S (2026–2027)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Hans Edvard Askjer, Ida Lindtveit Røse og Jørgen
H. Kristiansen om Tolletatens fremtidige kontroll-
oppdrag og bevæpning**

Til Stortinget

Bakgrunn

Hvert år krysser mer enn 3,3 mill. trailere og over 500 000 konteinere grensen til Norge. Det aller meste er lovlige varer, men siden 2021 har rekorder etter rekorder med negativt fortegn jevnlig blitt slått. Spesielt veksten i beslag og smugling av illegale og farlige narkotiske stoffer har nådd alvorlige nivåer.

Ikke overraskende viser samtidig flere undersøkelser fra 2021 til i dag, fra blant annet Statistisk sentralbyrå (SSB), Folkehelseinstituttet (FHI), Ungdata, Ung i Oslo, EUs narkotikabyrå og Studentenes helse- og trivselsundersøkelse, en tydelig økning i bruk av kokain og andre alvorlige rusmidler, også blant ungdom og unge voksne.

Dessverre synes utviklingen å ha fått gjenklang i statistikken for overdosedødsfall: 324 personer døde av overdose i 2020, 49 mer enn året før, og det høyeste dødstallet på 20 år, ifølge FHI. I september i år meldte fortsatt FHI at det de siste årene hadde vært en økning i overdosedødsfall, til tross for en nedgang fra 2024 til 2025.

En kokaintsunami har skyllet inn over grensene

Jevnlige nyheter og årsrapporter fra Tolletaten viser alvoret. Innen mars 2023 var det de siste fem årene blitt beslaglagt 344 kg kokain, fordelt på 606 enkeltbeslag. Bare en måned senere ble over 1,66 tonn kokain funnet hos grossisten Bama i Groruddalen i Oslo. Partiene utgjorde norgeshistoriens største beslag, med en estimert gateverdi opp mot 1 mrd. kroner.

Allerede i juni samme år ble det klart at det aldri tidligere var blitt beslaglagt så mye kokain i Norge som i 2023, til sammen 1,8 tonn. Et halvt år senere var statistikken ytterligere forverret, da Tolletaten meldte at de hadde beslaglagt til sammen 2,3 tonn kokain i 2023, noe som da utgjorde mer kokain enn det som var blitt beslaglagt i hele perioden fra 2000 til 2022 til sammen.

I januar 2025 viste den årlige narkotikastatistikken fra Kripos at kokain de to foregående årene hadde utgjort 10 prosent av alle narkotikabeslag, mot 5 prosent for bare få år siden. I april 2025 ble det på nytt beslaglagt kokain i banankasser hos Bama, denne gang nesten 150 kg med en estimert salgsverdi på 170 mill. kroner, tilsvarende opp mot 600 000 brukerdoser.

Med rette erkjente Tolletaten følgelig i august 2025 at Norge var blitt et «transittland» for kokain, i deres første offentlige trusselvurdering. Politiets narkotika- og dopingstatistikk for første halvår 2025 bekreftet langt på vei vurderingen, ved at antall kokainbeslag fortsatt steg, nå med 10 prosent sammenlignet med første halvår 2024.

I januar i år viste Kripos sin narkotikastatistikk at kokain ikke lenger var et marginalt rusmiddel, men et stoff som beslaglegges hyppig og i store mengder. Med unntak for rekordbeslagene i 2023 er mengden kokain

nå tilsynelatende det største som noen gang er beslaglagt i løpet av ett normalår, med 10 prosent flere beslag enn i 2024.

Særlig i Oslo er utviklingen alvorlig. Der utgjør kokain nesten 20 prosent av alle narkotikabeslag ifølge Kripos sin halvårslige narkotikastatistikk fra september i år. I juni 2026 hadde Oslo kommunes brukerrom registrert 140 månedlige brukere av crack, et sentralstimulerende rusmiddel som er en variant av kokain, men med sterkere rusvirkning. Til sammenligning var det null for tre år siden, og bare halvparten for ett år siden.

Samtidig kan ikke den alvorlig negative utviklingen isoleres til Oslo og Østlandet for øvrig. I april 2023 ble 100 kg kokain på et lastefartøy fra Sør-Amerika beslaglagt på Vestlandet, det største kokainbeslaget gjort der noen gang.

I mars 2026 lanserte Tolletaten rapporten «Kokain i grenseland». Tolldirektør Benedicte Bjørnland offentliggjorde her at hele 70 mill. brukerdoser kokain var blitt beslaglagt i Norge bare de tre siste årene. Tolletaten stod for 90 prosent av den beslaglagte mengden og hadde generelt siden 2019 beslaglagt over tre tonn kokain.

Med rette har utenlandsk presse for lengst omtalt en «kokaintsunami» som har skyllet inn over Norge, for eksempel i The Guardian 25. august 2024. Senest i mai 2026 offentliggjorde britisk politi at de hadde beslaglagt et nytt stort parti på et tonn kokain på vei til Norge. Partiet var gjemt i en konteiner på vei fra Panama, med anslått gateverdi på over 1 mrd. norske kroner.

Gjennomgående negativ utvikling

Jevnlige nyheter og årsrapporter fra Tolletaten beviser alvorlet også tilknyttet andre narkotiske stoffer.

HASJ OG MARIHUANA

I 2024 beslagla Tolletaten til sammen 233 kg marihuana, som da var den største mengden beslaglagt noensinne og en kraftig økning fra 142 kg året før. Senere, i august 2025, varslet Tolletaten at de allerede hadde funnet mer marihuana enn i hele 2024. Kripos sin narkotikastatistikk fra januar 2026 viste til slutt at det ble beslaglagt over 1,5 tonn marihuana i 2025, mens det i 2024 ble beslaglagt 652 kg.

I august 2023 skrev Tolletaten om ett av de største hasjbeslagene noensinne gjort, på nesten 400 kg, tilsvarende 400 000 brukerdoser og en gateverdi på 40 mill. kroner. Under et år senere avdekket de nesten 500 kg hasj i en trailer som var på vei over Svinesund. Beslaget ble det største i Norge siden 2017 og utgjorde anslagsvis 2 mill. brukerdoser, med en estimert salgsverdi på rundt 50 mill. kroner.

Ifølge Kripos sin årlige narkotikastatistikk fra januar 2026 var det kun én gang tidligere, i 1995, blitt beslaglagt større mengder av hasj og marihuana i ett ka-

lenderår enn i 2025. I august 2026 meldte Tolletaten at det går mot nok et rekordår, ved at det bare så langt i år var blitt beslaglagt over 1,2 tonn hasj allerede.

AMFETAMIN

I oktober 2021 avdekket tollere i Østfold norgeshistoriens største amfetaminbeslag på 280 kg med en gateverdi på 80 mill. kroner, tilsvarende 1 mill. brukerdoser. Så sent som 24. september i år ble det også offentliggjort fra Tolletaten at de i 2025 hadde gjort et annet rekordstort amfetaminbeslag på 100 kg.

BENZODIAZEPINER OG OPIOIDER

Aldri før har Tolletaten tatt mer benzodiazepiner enn i 2025. Totalt ble det beslaglagt over 1 mill. tabletter i 2025, og allerede ved utgangen av august 2026 var det beslaglagt rundt 2,1 mill. tabletter fordelt på 1 689 beslag, ifølge Kripos sin årlige narkotikastatistikk. Dette er rekordhøye mengder: 75 prosent flere tabletter enn hva som var vanlig i samme periode de siste tre årene. Stoffet kan utgjøre en betydelig helseisriko når det kombineres med alkohol eller andre rusmidler.

For første gang i Norge ble det i 2022 gjort beslag av syntetiske opioider som nitazener, bredt omtalt i pressen. Også i 2022 meldte FHI at protonitazen, som kan være tre ganger så sterkt som fentanyl, var kommet til Norge i små mengder. Kripos meldte for eksempel at de i løpet av første halvår 2022 hadde gjort åtte enkeltbeslag av fentanyl.

Nitazener er, i likhet med fentanyl, svært potente syntetiske opioider, og enkelte nitazener kan være enda sterkere enn fentanyl. Fentanyl er igjen opptil 50 ganger sterkere enn heroin, og så lite som to milligram fentanyl kan være dødelig. FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) advarte i sin årlige verdensomfattende narkotikarapport i juni 2026 om en kraftig økning av slike nye stoffer, som har fylt tomrommet etter kollapsen i herointilbudet.

Det første nitazendødsfallet i Norge skjedde sent i 2021, deretter ett i 2022. Sommeren 2023 eskalerte det med 13 dødsfall tilknyttet bruk av nitazener. I 2024 ble 21 dødsfall frem til august registrert, blant annet fremhevet av St. Olavs hospital i Trondheim.

Behov for stortingsmelding

All den negative utviklingen innen illegal narkotikasmugling til Norge kan ikke tilskrives enkelthendelser eller tilfeldige overskrifter, men utgjør i praksis et konsekvent mønster: Smuglingstrykket har økt betraktelig, og smuglermetodene har blitt mer avanserte.

Også andre alvorlige beslag har forekommet, for eksempel av våpen og det som med rimelig antakelse kan tolkes som apparater for villet ulovlig utenlandsk etterretning i Norge. PSTs beslag av en satellittmottaker april

2026, sendt til Oslo havn, med påfølgende siktelser, er det mest slående eksempelet.

Konsekvensene av en svekkelse av Tolletaten vil i det store og hele være svært alvorlige. Det synes spesielt viktig med en vedvarende høy innsats for å stanse innførselen av kokain over grensene, før kriminelle får mulighet til å distribuere partiene videre i landet.

Og når beslagene øker så kraftig, er det dessverre ikke bare et tegn på kontroll, men også et tegn på omfanget, spesielt av illegal narkotika, som skyller inn over Norge. Tolletaten har gjort en enorm jobb i å avdekke beslag og kreve økte ressurser og flere maskiner. Nå skylder regjeringen Tolletaten og Stortinget å vise til arbeidet de har iverksatt på feltet, prioriteringene og oppfølgingene i tildelingsbrevene, samt fremlegge hvilke nye tiltak og økonomiske forpliktelser regjeringen vil iverksette for Tolletatens fremtidige kontrolloppdrag og ressurser.

Kampen mot beviselig økt omfang og grad av alvorlig kriminalitet i Norge sikres tross alt ikke om ikke Tolletaten rustes bedre for kontrolloppdraget sitt i en ny tid.

For eksempel synes det viktig at myndighetenes fokus på havnene må opp: Omtrent 70 prosent av EU-landenes tollbeslag av narkotika foretas i havner. Norge har verdens nest lengste kystlinje og over 3 000 havner, hvorav over 600 håndterer internasjonal trafikk.

Trådene må samles

Tolletatens bevilgning ble med rette, og på overtid, økt i statsbudsjettene for 2024, 2025 og 2026. Norsk Tollerforbund hadde i forkant av dette lenge omtalt ubalansen mellom drift og budsjett. Ifølge Tollerforbundet trengs det fremdeles flere operative tollere på grensene og bakskjermene og nok biler, båter, hunder, skannere og kontrollhaller for at tollerne skal kunne gjøre jobben sin skikkelig, ved grensepasseringer, i havner og langs kysten.

Ifølge finansdepartementet har Tolletaten som underliggende etat utarbeidet en helhetlig plan for bruk av bevilgningene frem til 2030, jf. finansminister Jens Stoltenbergs svar på skriftlig spørsmål fra stortingsrepresentant Jørgen H. Kristiansen (jf. Dokument nr. 15:3145 (2025–2026)). Departementet nedsatte også en ekspertgruppe, som i september i år avla rapport, som skulle fremskaffe et kunnskapsgrunnlag om hvordan Tolletatens ressursbruk, virkemidler og oppgaveløsning burde innrettes i et tiårig perspektiv, og hva som burde endres.

Regjeringen bør i en kommende stortingsmelding søke å samle grunnlag og vurderinger fremlagt i Tolletatens bevilgningsplan og ekspertgruppens rapport. Love, reglene, hjemlene og forskriftene Tolletaten er på-

lagt for øvrig, med sine nåværende og planlagte ressurser og bevilgninger, bør drøftes.

Bevæpning av norske tollere

Samtidig med veksten i alvorlige beslag og smuglingsforsøk har uniformert svensk tollvesen blitt bevæpnet med skytevåpen. Bakgrunnen synes å være beviselig økt fare for at bevæpnede kriminelle med voldspotensial forsøker å ta tilbake beslaglagte parti, fortrinnsvis med narkotika eller våpen.

Ifølge grensetollavtalen mellom Norge og Sverige kan tilsynelatende svensk tollpersonell også arbeide på norsk side i grensesonen. Tidligere kunne svenske tollere forfølge kjøretøy inntil 15 kilometer inn i Norge, dersom de trodde lovbrøtere eller kriminelle satt bak rattet, for eksempel med narkotika i lasten, men siden det svenske tollvesenet ble bevæpnet, får de ikke lenger krysse grensen.

Det aller viktigste for tollernes sikkerhet er at det er nok bevilgning til at nok tollere er på jobb sammen, med tilhørende utstyr til å gjøre jobben. Likevel har regjeringen, på gjentatte spørsmål, kun svart at de vil «vurdere» hvordan samarbeidet mellom norske og svenske tollmyndigheter kan videreutvikles og styrkes i lys av svensk bevæpning. Den samme situasjonen synes relevant overfor også det finske tollvesenet. Tollerforbundet har i første omgang foreslått at tollere bevæpnes med elektrosjokkvåpen, men heller ikke her synes regjeringen å ha uttalt holdning.

Sammen med Tolletaten, Tollerforbundet, ansatte tollere og andre berørte bør nå regjeringen lande en vurdering om bevæpning av tollvesenet, som etter sigende har ligget for lenge til behandling i embetsverket uten konklusjon fremsatt for Stortinget.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen innen 1. januar 2028 legge frem en stortingsmelding om omfanget av illegal narkotika-smugling til Norge siden 2021 og Tolletatens fremtidige kontrolloppdrag og ressurser.
2. Stortinget ber regjeringen, i samarbeid med Tolletaten, Tollerforbundet og andre berørte parter, vurdere bevæpning av det norske tollvesenet og legge frem saken for Stortinget innen 1. januar 2028.

5. oktober 2026

Hans Edvard Askjer

Ida Lindtveit Røse

Jørgen H. Kristiansen